

Een toevallige tekenaar

Tien jaar na zijn dood komen de eerste tekeningen van **Hugo Claus** op de markt. Borsten, vagina's en penissen domineren, nu eens roekeloos dan weer sober. 'Ook als tekenaar was hij een speelse provocateur.'

THOMAS PEETERS

Gedichten, verhalen, essays, romans, filmscenario's, toneelstukken, libretto's, schilderijen ook. Veel diverser dan Hugo Claus (1929-2008) wordt het niet. Dat in Vlaanderen meest bekroonde auteur ook een waardig tekenaar schuilde, is minder bekend. Hij was nochtans productief: zo'n 1.250 tekeningen zijn na zijn zelfgekozen dood bewaard gebleven.

Vandaag wordt de unieke collectie, die vijftig jaar tekenkunst omspant, mondjesmaat te gelde gemaakt. De drijvende kracht achter die vermarkting is Maurice Verbaet. De Antwerpse kunstverzamelaar, die zijn vermogen opbouwde met de familiale beursvennootschap Smeets-Verbaet, verkreeg van Claus' erfgenamen de exclusiviteit van 15 jaar op de verkoop van de tekeningen.

Nu Claus tien jaar dood is, komt de eerste bulk erotische tekeningen op de markt. Eerder was om juridische redenen onmogelijk. De rechten op het werk van Claus waren de voorbije tien jaar het voorwerp van een bittere en emotioneel uitputtende strijd tussen zijn erfgenamen. Met aan de ene kant van de tafel weduwe Veerle De Wit, en aan de ene kant Thomas en Arthur. De eerste is een zoon uit Claus' eerste huwelijk met Elly Overzier, de tweede uit zijn relatie met de actrice Sylvia Kristel. Alleebei woelden ze zich door Claus miskend en veronachtzaamd, tijdens zijn leven en in zijn testament.

'Ik heb hun advocaten vaker gezien dan de erfgenamen zelf', is het enige dat Verbaet over de erfeniskwestie wil zeggen. Ongeveer twee jaar geleden kwamen de drie overeen om de financiële koek van de literaire en de plastische nalatenschap onder elkaar te verdelen. Of iedereen evenveel krijgt, is niet bekend. Claus' zonen hullen zich in stilzwijgen, omdat ze het beu zijn als geldwolven te worden weggezet. De Wit wil evenmin iets kwijt, zelfs niet over de inhoud van de tekeningencollectie die nu uit de erfenis wordt losgewrikt. 'Het is voorbij, dat is wat telt. Eindelijk kan iedereen van Hugo's mooie tekeningen genieten', zegt ze enkel.

Eén ding is zeker: Maurice Verbaet heeft een mooie slag geslagen. Hij toont een eerste selectie van vijftig werken op papier in zijn galerie in Knokke, onder de titel 'Hugo Claus - het plezier van België'. Borsten, vagina's en penissen domineren. Nu eens roekeloos en in hevige kleuren getekend, dan weer sober en gracieus in zwart-wit. Een duidelijke artistieke lijn zit er niet in. Ook historisch niet: Claus daarteerde zijn tekenwerk niet.

Maakte Verbaet met het thema erotiek een opportunistische keuze? 'Uiteraard', zegt hij grijnzend. Hij leidt ons naar de vitrine, waar één tekening de bezoeker moet lokken. Het is een naakte vrouw met opengesperde benen en een banaan in haar linkerhand. 'We dachten: we zullen die West-Vlamingen eens wat prikkelen. Claus was een speelse provocateur en een

'Ik zal het telefoontje van Hugo nooit vergeten'

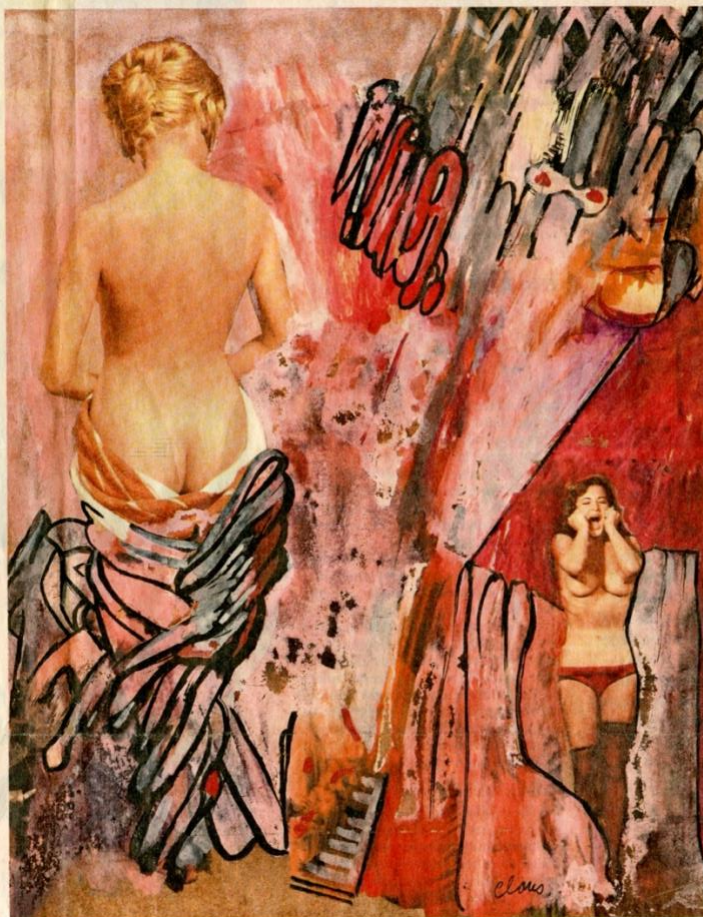
Als beeldend kunstenaar was Hugo Claus verbonden aan galerie De Zwarte Panter in Antwerpen. Maar galeriehouder Adriaan Raemdonck voelde zich niet geroepen om zijn tekenoeuvre te gelde te maken in opdracht van de erfgenamen. 'Ik ben al erfgenaam van de schilder Jan Cox, daar heb ik genoeg aan. De tekeningen zijn in goede handen bij Maurice Verbaet', zegt hij.

In 2004 maakte Raemdonck één expo met werk op papier van Claus. 'Ik zal het telefoontje van Hugo nooit vergeten. Of ik gaesting had om eens naar zijn tekeningen te kijken? Hij klonk heel nederig. De volgende middag stond hij in de galerie met tientallen mappen Hugo en ik maakten samen een selectie, een grote er vond ik dat. Ik was onder de indruk van de grote verscheidenheid.'

'Hugo was meer dan een schrijver die schilderde en wat tekeningetje maakte. Behalve erotische tekeningen heeft hij prachtige zelfportretten gemaakt, en Cobra-achtige werkjes die niet moeten onderdoen voor het oeuvre van zijn grote vrienden.'

© HUGO CLAUS

© MAURICE VERBAET/CENTER & VESNA FASSEN

parttime surrealist, als schrijver en als mens. Dat geksheerende kantje zit ook in zijn tekeningen. Ze wemelen van de knipogen. En lachen in zekere zin met onze obsessie voor seks en erotiek.'

Aardig wat miskleunen

Verbaet geeft toe dat hij weinig met Claus heeft, maar des te meer met zijn tijdgenoten en vrienden uit de Belgische schilderkunst. Al sinds de jaren zeventig verzamelt hij Belgische kunst. Aanvankelijk vooroorlogs werk, maar enkele jaren geleden gooide hij het roer om. Hij verkocht alle werk van voor 1945 om zijn middelen in te zetten voor een ondergewaardeerde periode uit onze kunstgeschiedenis: de jaren 1945-2000. Claus' tekeningen sluiten thematisch mooi aan bij het werk uit zijn immense verzameling van Belgische kunstenaars, onder wie Fred Bervoets, Pierre Alechinsky, Jan Cox en Paul Van Hoeydonck.

Het was voor Verbaet de belangrijkste reden om de opdracht te aanvaarden. Belangrijker dan de globale kwaliteit van de werken. 'Er zitten aardig wat miskleunen tussen. Dat is op zich niet erg, elke grote kunstenaar heeft zo zijn periodes. Maar Claus was toch veeleer een toevallige tekenaar, een schrijver die ook illustreerde. Ik toon en verkoop wat ik zelf goed vind, dat is de afspraak met de erfgenamen. Het is mijn selectie als verzamelaar.'

Tot dusver haalde Verbaet ongeveer 200 'bruikbare' werken uit de stapel. Omdat sommige tekeningen in erbarmelijke staat waren, liet hij er zo'n 150 restaureren in het atelier van het Maurice Verbaet Art Center in Antwerpen. Plooiën en ezelsoren werden gevakt, scheuren hersteld, schimmels behandeld. Het oplapwerk in zijn restauratieatelier wordt doorgerekend. Verbaet vraagt gemiddeld 5.000

Ik toon en verkoop de tekeningen die ik zelf goed vind. Dat is de afspraak met de erfgenamen van Claus.

Maurice Verbaet, kunstverzamelaar

euro per tekening, of drie tot vier keer meer dan de de marktprijzen op veilingen voor tekeningen op papier van onze belangrijkste naoorlogse schrijver. 'Je mag dat niet vergelijken', zegt hij. 'Onze tekeningen zijn in perfecte staat en van een veel hogere kwaliteit.'

Toch is het afwachten of mensen dat geld eraan willen geven. Voor Verbaet zelf breken om nog een reden spannende tijden aan. 'Hugo Claus - het plezier van België' is zijn allereerste verkoopexpo in zijn galerie in Knokke. Als hij in zijn veertig jaar als verzamelaar al eens een werk kocht of verkocht, was dat altijd ten bate van zijn eigen verzameling, omdat hij het mooi vond of het bij het karakter van zijn collectie paste. Hij runt zijn Art Center als een familiaal privémuseum.

Waarom hij op zijn 67ste toch opeens galerist wordt? 'Omdat het me gevraagd is. Zo'n mooi aanbod kon ik onmogelijk laten liggen. Als verzamelaar ken ik ook veel kunstverkopers. Voor de meesten ben ik bewondering gaan koesteren, hoe het pure *marchands* zijn en tegelijk krijgers voor hun kunstenaars. Ik wil weleens zien of ik dat ook kan. Maar ik moet nog serieus groeien in mijn rol. Een galerist moet emotioneel kunnen loslaten. Ik hoop dat ik die uitdaging aankan. Deze expo is een ideaal startpunt. (kijkt om zich heen) Ik zal nooit op mijn knieën vallen voor Claus' tekeningen, maar ze zijn een welkom geschenk om aan zee een nieuw leven en cliënteel op te bouwen.'

'Hugo Claus - het plezier van België' loopt tot 24 juni bij Verbaet Gallery in Knokke. Op 28 april opent een tweede verkoopexpo met tekeningen van Claus in het Verbaet Art Center in Antwerpen www.verbaet.com